

# Za gospodarje

Maribor, dne 7. februarja 1934.

## Pravilnost požarne premije.

Dr. Josip Dermastia, generalni tajnik  
Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani.

Resničen je rek: »Kdor poceni kupuje, drago plača.« Ta narodna príslovica velja prav posebno tudi za zavarovanje, zlasti v oni smeri, v kolikor se zavarovanje razlikuje od nakupa odnosno prodaje običajnega blaga. Pri nakupu stvarnega blaga, n. pr. sukna za obleko, usnja za čevlje, si kupec blago ogleda in, če mu glede kakovosti in cene ugaja, potem ga kupi, plača in prevzame. Drugačnja je stvar pri zavarovanju. Zavarovanec kupi za dogovorjeno kupnino, ki se imenuje premija in jo takoj plača, blago v obliki odškodnine, ki se mu jo zaveže zavarovalnica izplačati v slučaju, da ga v prihodnosti zadene požarna nesreča. Zavarovanec mora torej zaupati zavarovalnici, da mu bo ob nastopu požarne nesreče točno in pošteno plačala odškodnino za nastalo škodo.

Kdaj je zavarovančevo zaupanje utemeljeno, da bo prejel od zavarovalnice ob nastopu požarne nesreče pravočasno in pošteno odškodnino?

Zavarovalnica more napram zavarovancem v prihodnosti stalno izpolnjevati svoje obveznosti in jim pred vsem točno in pošteno plačevati odškodnine le tedaj, če dohodki presegajo izdatke. Med dohodki, ki jih tvorijo premije in jih zavarovalnica prejema od zavarovancev, ter med izdatki, med katere spadajo pred vsem odškodnine, ki jih zavarovalnica izplačuje zavarovancem ob nastopu požara, mora obstojati ravnovesje. Če ni takega ravnovesja in dohodki ne dosegajo izdatkov, je naravno, da mora zavarovalnica — kakor vsako drugo podjetje — propasti.

Nastane vprašanje, kako visoka mora biti premija, da je poštena ter da do-

hodki dosegajo izdatke in s tem nastopi potrebno ravnovesje.

Višina premije je odvisna pred vsem od višine škod v prihodnosti, ki se jih izračuna na podlagi statistike s pomočjo verjetnostnega računa. Statistika kaže, koliko škod je bilo v gotovem časovnem razdobju v preteklosti — običajno se vzame dobo 10 let — in na tej podlagi se po verjetnostnem računu dožene, koliko škod bo nastopilo v enakem časovnem razdobju v prihodnosti. Pričakovanim škodam odgovarjajoče mora biti določena premija, pri čemur se mora še upoštevati stroške in bremena, ki so s poslovanjem združena, ter posebno še izredne škode prav velikega obsega, ki jih imenujemo katastrofalne in so pojav, ki se mnogokrat dogaja. Za take katastrofalne škode mora zavarovalnica zbirati varnostni zaklad, da jih brez posebnih pretreslajev more pravočasno in pošteno plačati. Premija mora biti torej tako visoka, da še zadostuje za točno in pošteno izpolnjevanje obveznosti in zlasti za plačilo odškodnin. Take premija se imenuje **minimalna** premija in je povsem primerna in poštena, ker zavarovalnici ne donša prekomernega prebitka, zavarovancem pa nudi jamstvo, da bodo v prihodnosti ob nastopu požara zanesljivo prejeli pravočasno in pošteno odškodnino.

Iz navedenega je razvidno, da je višina premije pred vsem odvisna od višine škod in nikakor ne od cene drugih gospodarskih proizvodov kot na primer poljskih pridelkov. Popolnoma neutemeljena je torej trditev onih, ki v svoji nevednosti in nepoznanju bistva zavarovanja premnogokrat pravijo, da bi se moralo tudi zavarovanje poceniti, ker so v ceni padli tudi drugi gospodarski proizvodi, zlasti poljski pridelki. Cena zavarovanja bo padla odnosno premije se bodo z zavarovalno-tehnično upravičenostjo smele znižati šele tedaj, ko se



bodo škode za stalno in izdatno zmanjšale.

Ureditev požarne premije ima v naši državi v rokah »Zveza zavarovalnic«. Po njej določena premija je minimalna premija, kar se zamore vsak čas zavarovalno-tehnično dokazati. V interesu zavarovancev samih »Zveza zavarovalnic« z iskrenim veseljem pozdravlja nameravani zakon, s katerim se bo uporaba minimalne premije pod kaznijo predpisala, kajti uporaba nižje kakor minimalne premije je pogubonosna spekulacija, ki se trenutno lahko posreči. Taka zavarovalnica pa pride pozneje gotovo v zadrege in si pomaga z zmanjšanjem škod na ta način, da pri ugotavljanju požarne škode in odmeri odškodnine napravlja neopravičene odtegljaje. Pa tudi tak nepošten postopek zavarovalnici ne koristi in tekom let nastopi vsled pomanjkanja denarnih sredstev, ki ga povzročijo prenizke premije, neizogiben propad, ki povzroči zavarovancem, ki izgube svoje prihodnje odškodninske zahtevke, občutno škodo.

V naši državi je propadlo že pet zavarovalnic, ki se niso držale od »Zveze zavarovalnic« določene minimalne premije, povzročivši s svojim propadom zavarovancem občutno škodo. Prav radi tega pameten, previden in skrben gospodar ne bo zaupal svojega zavarovanja nesolidni zavarovalnici, ki gre pod minimalno premijo, ker noče, da se pri njem uresniči narodna prislovica, da kdor poceni kupuje, drago plača. V samolastnem interesu bo dober gospodar poveril svoje zavarovanje oni zavarovalnici, ki zahteva zadostno minimalno premijo in mu daje s tem jamstvo, da bo ob nastopu požarne nesreče z gotovostjo prejel pravočasno in pošteno odškodnino.

\*

## Nekaj za kmeta.

Gospodarska kriza, ki tišči danes kmeta, se ne bo rešila, dokler se cene kmetiskim pridelkom ne dvignejo. Potrebno je v naših razmerah, da se cene lesa in živine dvignejo, da bodo enakomerno z onim po trgovinah. Ne da bi mi dajali les trgovcem skoro zastonj, a v trgovini vse drago plačali! Ne ravna prav tisti

kmet, ki trgovcu ponuja les in mesarju živino za vsako ceno. Tako smo kmetje popolnoma odvisni od trgovcev in mesarjev, in vendar bi narobe bilo prav. Ako bo kmet hodil trgovcu na dom ponujat les, mu bo nudil vedno le nizko ceno. Tako se ne bodo cene nikdar dvignile, ampak vedno le nižale in nižale. Osamosvojimo se nekoliko tudi mi kmetje! Ne dajmo našega lesa, živine in naših težko pridelanih pridelkov tako poceni, kakor smo sedaj. Ako bomo dosegli višje cene, bomo tudi lahko plačali naše davke, obresti, delavce in vse druge nujne stroške, da nam ne bo vedno rubež na vratih. Ako kmet ne dobi, tudi ne more plačati. Kupiti bi si tudi mogli usnjate čevlje, ne pa takih, ki škodujejo našim nogam. Kakor pa so danes cene naših pridelkov, si marsikateri kmet usnja in žrebljev za cople ne more kupiti, kaj šele čevljev iz usnja. Pri hmelju in vinu so se cene vsaj nekoliko dvignile. Zakaj pa pri lesu in živini ne bi mogli doseči višje cene? Ako bo šlo tako naprej, bomo vsled nizkih cen uničili naše gozdove, dolg pa nam bo ostal. Torej pogledjmo dobro naše drevo, predno ga posekamo, in preudarimo: veliko sem jih že preveč poceni oddal, tebe pa ne dam več za tako nizko ceno. — Kmetica z zelenega Pohorja.

## Vprašanja in odgovori.

**M. K. v J. Glede iger in drame bi rada vedela . . .** Kar potrebujete, boste izvedeli v »Našem domu«. Naročite ga!

**M. J. v P. Koliko je vreden oral zemlje?** Veste, da je to tako različno, da ne moremo pri vas, ko kraja ne poznamo, odgovoriti. V Mariboru stane kvadratni meter tudi po 200 Din, na Pohorju pa 10 para.

**J. M. v G. Plačal sem v bolnici, potrdilo je uničeno, so pa priče, ki so potrdilo videle.** Zadostuje. Poleg tega je račun zastaran.

**J. M. v N. Ali sme trgovec dolg do 500 Din takoj izterjati?** Sme, ta dolg ni zaščiten.

**K. J. v P. Ali je treba za prodajo starih oblek obrtnega lista?** Če svoje prodajate, ne, če pa kupujete in prodajate



z dobičkom, da. — Glede vojne škode se informirajte v kaki banki.

**P. v S. Ali lahko iztožim dolg, ki sem ga posodil sosedu?** Prvo, kar je treba vedeti, če je vaš sosed kmet. Če je kmet, je dolg zaščiten, tudi obresti so nižje. Prečitajte uredbo, dobite jo na občini.

**J. K. v L. Kaj je to: brez portfelja?** Nekateri vlade imajo ministrstva brez portfeljev, to se pravi, da dotični minister nima določenega dela in je v vladi nad številom določenih ministrstev.

**J. J. v G. S. Kako je z . . . samopomočjo?** Glede raznih samopomoči smo že večkrat povedali svoje mnenje in ga ne ponavljamo. Vprašajte take stvari direktno pri zavodu, če so že uredili v smislu banske uredbe.

**L. C. v R. Ali bo res ukinjena prosta kuha žganja?** O raznih novih davkih in novih taksah bomo poročali, kakor hitro jih bodo gospodje poslanci odobrili. — »Vzajemna pomoč« v Ljubljani ne deluje več. Svojo terjatev prijavite sodišču v Ljubljani. — Zdravstvenih nasvetov ne dajemo.

**M. K. v Sv. M. Ali je zadela moja vojna škoda?** Kdor ima ta vrednosti papir, naj vpraša v banki, kjer imajo liste, katera številka je zadela. Mi v »Slov. gospodarju« ne moremo vseh teh stvari objaviti!

**K. M. v B. Kdaj se bodo nadaljevali novi občinski tajniki?** Je odvisno od občinskega odbora in od uredbe, ki bo šele predložena banskemu svetu. Kaka izobrazba se bo zahtevala, smo pa že objavili.

**M. N. v K. J. Ali sme društvo preko pravil imeti razne odseke?** Društvo se naj drži pravil, odseki naj delajo vse pod naslovom društva.

**F. T. O. S. Kje je naš Tone?** Nič se ne bojte! Bog ga čuva!

**A. M. v S. Ali moram plačati zgradarino, ker prodajam tudi kolesa?** Da, ker niste kmet, ampak obrtnik.

**Isti: Imam vknjižen dolg, sedaj nič ne dobi, niti obresti, ali moram plačati rentni davek?** Da, je tak predpis! In tudi advokat sme tako napraviti kot je. Blago ste dolžni plačati!

**B. J. v T. Kupil sem kolo, ki je bilo baže ukradeno. Vzeli so mi ga, in sedaj že leto dni leži na občini. Napravite na**

občini zapisnik, da daste kolo nazaj, čim se lastnik javi. Če lastnika ne bo, ostane kolo vam.

**Sp. J. v L. Na pogodbi smo pozabili na letnico. Ali je to bistveno?** Iz prepisa pogodbe se razume, da isto leto, kar bodo gotovo tudi priče potrdile. Torej je treba v redu plačati.

**J. B. v L. B. Ali lahko moj sin pride za jetniškega paznika?** Kolikor vemo, jih sedaj ne sprejemajo, sicer pa vprašajte na vodstvo Moške kaznilnice v Mariboru.

**Z. M. v P. Imam 4 gimnazije, pa bi se šel učiti za mesarja, ali moram biti tri leta vajenec?** Seveda morate biti, boste pač svojo izobrazbo že na kak drug način uporabili.

**H. K. v Stč. Ali morava plačati kuluk?** Občinski kuluk da, drugega ne.

## Razna obvestila.

**Znižanje železniške tarife na kratkih progah.** Po novi tarifi, ki je stopila dne 1. t. m. v veljavo, bo znašala voznina za proge od 1 do 5 km II. razred 2 Din, za III. razred 1.50 Din, od 6 do 7 km 2.50 in 2 Din, od 8 do 9 km 3 in 2.50 D, od 10 do 11 km 4 in 3 Din, od 12 do 14 km 5 in 4 Din, od 15 do 17 km 6 in 5 Din, od 18 do 20 km 7.50 in 6 Din, od 21 do 23 km 8.50 do 7 Din, od 24 do 26 km 10 in 8 Din, od 27 do 39 km 12 in 9 Din, od 31 do 35 km 15 in 10.50 D, od 36 do 40 km 18 in 12 Din, od 41 do 45 km 21 in 13.50 Din, od 46 do 50 km 24 in 15 Din, od 51 do 55 km 27 in 16.50 Din, in od 56 do 60 km 30 in 18 Din. — Na področju ljubljanske železniške direkcije veljajo te cene za proge Ljubljana—Zalog, Ljubljana—Tržič, Ljubljana—Kamnik, Ljubljana—Grosuplje, Ljubljana—Vel. Lašče, dalje Celje—Šmartno ob Paki, Slovenjgradec—Dravograd-Meža, Maribor—Št. Ilj, Maribor—Ruše, Maribor—Rače, Maribor—Slov. Bistrica, Maribor—Konjice, Maribor—Ptuj, Celje—Grobelno in Celje—Konjice.

**Važno za izvoznike svinj!** Urad za nadzorstvo nad izvozom živine pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine poziva izvoznike, zadruga in pridelovalce, ki nameravajo izvažati žive svinje (mastne in mesnate), goveda in zaklane svinje ter zaklana teleta meseca marca



v Avstrijo, da pošljejo uradu prijave najpozneje do 15. februarja. Zlasti se opozarjajo vsi, da mora vsak prijavitelj označiti vtovorno postajo, kjer se bode živina natovarjala, ker drugače se prijave ne bodo upoštevale in tudi ne bodo prišle pred strokovni odbor. Obenem se interesi opozarjajo, da pošljejo do omenjenega roka uradu prijave tudi za žive svinje, mast in slanino, ki jo nameravajo izvoziti na Češkoslovaško meseca marca. Če se ne bi izvozniki, za druge in pridelovalci držali določb o izvozu mesnatih svinj v Avstrijo, se bo jim vzela pravica do izvoza.

**Podružnica Ljutomer Sadjarskega in vrtnarskega društva** vabi na predavanje, ki jo ima sreski kmetijski referent g. J. Znidarič v nedeljo dne 11. t. m., po 8. masi na deški šoli v Ljutomeru. Predaval bo o novih zatiralnih sredstvih, o gnojenju, sajenju in negovanju sadnih dreves. Pridite v obilnem številu, ker je sadjarska panoga najbolj dobičkanosna v kmetijstvu!

**Vinska trgovina v dravski banovini.** Dne 3. februarja 1934. Vinska kupčija je pri vinskih trgovcih precej mlačna. Nekoliko bolje se razvija pri vinogradnikih. V zadnjem času se je prodalo nekaj vagonov manj močnega vina po 3 do 4 Din liter, a za finejša dražja vina še ni pravega zanimanja in vse čaka na morda boljši razvoj kupčije proti pomladi. Po dosedanjih zalogah na Dolenjskem, v Beli Krajini in po Štajerskem sodeč utegnejo cene pomladi nekoliko porasti, ako ne nastopijo posebne okolnosti glede na finančne težkoče. Začasno se dobijo navadna 7% do 9% na nova bela, bolj kislá vina po 2.80 do 4 Din, boljša 9 in pol do 10 in pol po 4 do 5 Din. do čim se zahteva za nova popolnoma posrela in stara vina sortna vina 6 do 8 D. Črnine in cvički pa imajo svojo posebno ceno od 5 Din navzgor.

## Cene in sejmska poročila.

**Mariborski trg dne 3. februarja 1934.** Pripeljanih je bilo 155 zaklanih svinj, meso po 11—12 Din, špeh 12—13; sena so pripeljali 7 vozov po 30—35 (100 kg), otave 2 po 30—35, ržene slame 1 po 28, ovsene slame 2 po 28—30; pšenice 14

vreč po 1.25, rži 4 po 1, ječmena 16 po 1, koruze 18 po 1—1.25, ovsá 16 po 0.75—1, prosa 8 po 1.25, ajde 4 po 1, ajdovega pšena 8 po 3—3.50, prosenega pšena 2 po 2—3, fižola 16 po 2—3; krompirja 4 vozi z 81 vrečami po 0.75—1, čebule 16 vreč po 1.50—2. Cene česnu 8—10 zelju glavi 1—2, kislemu zelju 3, kisli repi 2—3, smetani 10—12, mleku 1.75—2.25, maslu surovemu 16—20, kuhanemu 20—24, čajnemu 28—30, domačemu siru 5—6 D, jajcem 0.50—1, jabolkom 5—8, hruškam 6, suhim slivam 8—12, orehom celim 9—10, luščenim 30—32; kokoši 113 po 20—30, piščancev 580 po 25—55 (par), gosi 8 po 40—60, puranov 38 po 45—65, rac 10 po 20—25, domačih zajcev 32 po 5 do 30 Din.

**Mariborski živinski sejem 30. I. 1934** Prignanih je bilo 7 konjev, 8 bikov, 93 volov, 152 krav in 12 telet, skupaj 271 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile naslednje: debeli volí 1 kg žive teže od 3.50 do 4 Din, poldebeli volí od 2.75 do 3.25 Din, plemenski volí od 2.25 do 3.25 Din, biki za klanje od 2.75 do 3.50 Din, klavne krave debele od 2.25 do 3.25 Din, plemenske krave od 1.75 do 2.25 Din, krave za klobasarje od 1.50 do 2 Din, molzne krave od 2 do 2.50 Din, breje krave od 2 do 2.50 Din, mlada živina od 3 do 4 Din, teleta od 4.50 do 5 Din. Prodanih je bilo 150 komadov, od teh za izvoz v Italijo 23.

**Ptujski sejem za prašiče 31. I. 1934.** Sejem za prašiče, ki se je vršil v sredo dne 31. januarja, je bil slabo založen, kupčija pa je bila še slabejša. Prignano je bilo komaj 179 ščetinarjev, prodanih pa le 36. Cene za 1 kg žive teže so bile: prolenki 5.50 do 6 Din, polmastne 6.50 do 7 Din, mastne 7.50 do 8 Din, mrtve Din 9.—. Prasci stari od 6 do 12 tednov so se prodajali po kakovosti od 100 do 150 Din komad.

**Mesne cene v Mariboru.** Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—7 Din, telečje meso I. vrste 10 do 15 Din, telečje meso II. vrste 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din.